

DECIZIA Nr.270
din 10 martie 2008

asupra cererilor formulate de președintele Camerei Deputaților și de președintele Senatului privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, precum și asupra cererii președintelui Consiliului Superior al Magistraturii privind conflictul juridic de natură constituțională între Ministerul Public și Parlamentul României – Camera Deputaților

I. Prin cererea cu nr.257 din 6 februarie 2008, Președintele Camerei Deputaților a solicitat Curții Constituționale soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte.

Cererea se întemeiază pe prevederile art.146 lit.e) din Constituție și ale art.34 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1088 din 7 februarie 2008 și formează obiectul Dosarului nr.172E/2008.

În motivarea cererii se susțin, în esență, următoarele:

- în fapt, la data de 16 ianuarie 2008, Președintele României a transmis Ministerului Justiției cererile de începere a urmăririi penale a patru membri sau foști membri ai Guvernului, care au și calitatea de parlamentari, respectiv Adrian Năstase, Miron Mitrea, Paul Păcuraru și Codruț Sereș. În consecință, pentru a se pronunța cu privire la acestea, în temeiul art.109 alin.(2) din Constituție, președinții celor două Camere au cerut ministrului interimar al Justiției și Procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție solicitările de începere a urmăririi penale însoțite de dosarele cauzelor. Ministerul Justiției a înaintat cererile, însoțite de referatele procurorilor de caz, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, „fiind de

notorietate că acest lucru s-a petrecut la presiunea Președintelui Traian Băsescu.” În interviurile acordate presei scrise și audio-vizuale, Procurorul general și procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, au declarat că investirea miniștrilor se realizează exclusiv prin cererile formulate de Președintele României, indiferent dacă aceștia, membri sau foști membri ai Guvernului, sunt și parlamentari, iar cu scrisoarea nr.466/C/288 Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat Președintelui Camerei Deputaților că nu există temei legal pentru înaintarea dosarelor de urmărire penală. Autorul cererii consideră că, prin această decizie, Procurorul general și procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție „au anulat atributul Parlamentului de a decide asupra începerii urmăririi penale împotriva foștilor și actualilor membri ai Guvernului care îndeplinesc și funcția de senator sau de deputat.”

- în drept, susținerea reprezentanților Ministerului Public, potrivit căreia sesizarea Parlamentului nu mai este necesară întrucât art.16 din Legea nr.115/1999 a fost declarat neconstituțional, astfel că este suficientă decizia Președintelui României, „este superficială și vădit nelegală”, precum și „contrară principiilor constituționale cu privire la separația puterilor și răspunderea ministerială.” Aceasta, deoarece art.109 alin.(2) din Constituție, precum și art.12 din Legea nr.115/1999, dispun că numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor, sens în care, de altfel, s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr.1133 din 27 noiembrie 2007. De asemenea, în aceleași sens este și expunerea de motive la Legea nr.115/1999, precum și motivarea excepției de neconstituționalitate a Avocatului Poporului, excepție soluționată prin decizia menționată. În continuare, se arată că atributul celor două Camere ale Parlamentului de a se pronunța cu privire la începerea urmăririi penale împotriva propriilor

parlamentari se fundamentează și pe dispozițiile art.13 alin.(1) din Legea nr.115/1999, pe prevederile art.155 din Regulamentul Camerei Deputaților, precum și pe prevederile art.20, art.21 alin.(2) și art.35 lit.h) din Legea nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, dispoziții referitoare la imunitatea parlamentară și urmărirea penală a membrilor Guvernului. Menționează că regimuri similare sau asemănătoare regimului răspunderii penale a membrilor Guvernului României care au calitatea de parlamentar se regăsesc, de exemplu, în Austria, Belgia, Danemarca, Grecia, Italia, Olanda, Portugalia, Spania.

În concluzie, solicită Curții Constituționale să constate existența conflictului juridic de natură constituțională, precum și că „pozițiile Președintelui României, a Ministerului Justiției și a Ministerului Public sunt neconstituționale” și să dispună „restabilirea ordinii constituționale și a legalității, obligând autoritățile publice vizate să sesizeze cele două Camere ale Parlamentului pentru a se pronunța cu privire la începerea urmării penale a deputaților și senatorilor învinuiți de săvârșirea unor fapte penale.”

În conformitate cu dispozițiile art.35 alin.1 și (2) din Legea nr.47/1992, cererea a fost comunicată părților aflate în conflict, solicitându-le să își exprime, în scris, punctul de vedere asupra conținutului conflictului și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

Președintele României a comunicat, în termenul stabilit de Curte, cu adresa nr.518 din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1615 din 19 februarie 2008, punctul său de vedere, în sensul că „în cauză nu este vorba de existența vreunui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte. În consecință, solicită Curții

respingerea cererii președintelui Camerei Deputaților, pentru următoarele argumente:

- sub aspectul existenței unui conflict juridic de natură constituțională „între autorități publice”, semnaleză faptul că „Ministerul Justiției nu figurează printre autoritățile publice menționate de Constituție, ci Guvernul ca întreg, reprezentat de Primul ministru”;

- în fapt, cu referire la existența unui conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Parlamentul României, arată: în perioada 11 septembrie – 8 octombrie 2007, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție și Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție au sesizat Președintele României cu cereri de urmărire penală față de domnii foști și actuali miniștri - Paul Păcuraru, Adrian Năstase, Miron Mitrea și Codruț Sereș. Temeiul cererilor este art.16 din Legea nr.115/1999, care a fost declarat în întregime neconstituțional prin Decizia Curții Constituționale nr.1133 din 27 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.851 din 12 decembrie 2007; conform art.109 alin.(2) din Constituție, precum și ale art.12 și 18 din Legea nr.115/1999, republicată, la data de 16 ianuarie 2008, Președintele României a adresat ministrului interimar al justiției, Teodor Viorel Meleşcanu, cererea privind declanșarea procedurilor legale pentru urmărirea penală a persoanelor menționate.

- în drept, în cauză nu există „*conflict juridic de natură constituțională*” în înțelesul dat acestei sintagme prin Decizia Curții Constituționale nr.53 din 28 ianuarie 2005, întrucât în cererea formulată „nu se fac referiri la acte sau acțiuni prin care Președintele României să-și fi arogat puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, nu îi aparțin Președintelui, ci Parlamentului. Totodată, nu suntem nici în prezența unei situații în care Președintele României ar fi trebuit să își

exercite o atribuție și nu și-a exercitat-o.” Exercitarea de către Președintele României a atribuției prevăzute de art.109 alin.(2) din Constituție nu poate conduce la un conflict între acesta și cele două Camere ale Parlamentului, și nici nu există vreo dispoziție constituțională sau legală din care să rezulte că după formularea cererii de începere a urmăririi penale Președintele României trebuie să urmeze vreo procedură de a sesiza ori de a solicita Camerei Parlamentului din care ministrul respectiv face parte să declanșeze, la rândul ei, o altă procedură de adoptare a cererii de urmărire penală atunci când membrul Guvernului are și calitatea de deputat sau de senator. Arată că, de altfel, legea răspunderii ministeriale are în vedere responsabilitatea persoanelor în calitate de miniștri, indiferent dacă au sau nu și calitatea de parlamentar.

Conjuncția „și” din cuprinsul art.109 alin.(2) din Constituție „nu este de natură a stabili necesitatea existenței a trei cereri de începere a urmăririi penale pentru ca organul de cercetare competent să procedeze la declanșarea acesteia”, **„formularea unei singure cereri de începere a urmăririi penale fiind de natură a înlătura excepția de la principiul oficialității procesului penal ce funcționează în cazul membrilor Guvernului.”** Această soluție este consacrată și de art.18 din Legea nr.115/1999. Este de necontestat atributul celor două Camere ale Parlamentului de a cere începerea urmăririi penale împotriva unor miniștri care sunt sau nu și parlamentari, dar, „prin interpretarea excesivă oferită în sesizare, **se urmărește, în fapt, instituirea unei noi imunități, ce excedează răspunderii juridice pentru voturile sau opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.”** Într-adevăr, conform art.72 alin.(2) din Constituție, deputații și senatorii pot fi percheziționați, reținuți sau arestați doar cu **încuviințarea** Camerei din care fac parte și doar după ascultarea lor, dar cererea de urmărire penală față de un membru al Guvernului care este și membru al Parlamentului pentru fapte exercitate

în funcția de ministru „nu are legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului și, deci, nu este nevoie de o încuviințare a Camerei din care face parte ministrul parlamentar.” Interpretarea că pentru miniștrii, care sunt și parlamentari, cererea de urmărire penală trebuie făcută doar de Camera din care aceștia fac parte, iar pentru miniștrii care nu sunt parlamentari cererea trebuie făcută de Președintele României, „ar însemna o adăugare nepermisă la textul constituțional.” S-ar crea în felul acesta două categorii de miniștri, unii răspunzători față de Președintele României și alții față de Parlamentul României, ceea ce „ar înfrânge însăși voința puterii constituante”. Art.16 din Legea nr.115/1999, care constituia temeiul legal al unei eventuale transmiteri a cererilor de începere a urmăririi penale formulate de Președintele României celor două Camere ale Parlamentului, a fost declarat neconstituțional prin Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007, iar art.13-15 din aceeași lege nu sunt aplicabile în acest context, ele referindu-se la situația în care cererea de urmărire penală ar fi fost făcută de una dintre Camerele Parlamentului. Așadar, în prezenta sesizare, Parlamentul invocă o dispoziție de lege declarată neconstituțională și care nu a fost pusă de acord cu decizia Curții în conformitate cu art.147 alin.(1) din Constituție, precum și o interpretare excesivă a art.109 alin.(2) din Legea fundamentală.

În legătură cu pretinsele presiuni exercitate de Președintele României, față de ministrul interimar al justiției și față de secretarul de stat de la Ministerul Justiției, de a transmite dosarele cauzelor către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, consideră „că acestea sunt pure speculații politice fără relevanță asupra cauzei”, precum și că „în interpretarea faptelor trebuie să pornim de la deplina responsabilitate a autorităților publice și a acelor persoane care îndeplinesc aceste funcții publice.”

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.627/C din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1677 din 20 februarie 2008, prin care arată următoarele:

- sub aspectul elementelor esențiale ale situației de fapt, arată că Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că temeiurile legale invocate de Camera Deputaților nu justifică solicitarea președintelui acestei Camere, din data de 25 ianuarie 2008, referitoare la înaintarea dosarelor cauzelor în legătură cu care s-au formulat cereri de începere a urmăririi penale de către Președintele României și care vizau, printre alții, și pe cei la care se referea solicitarea Camerei Deputaților. În consecință, „interpretarea diferită dată de cele două autorități dispozițiilor art.109 alin.(2) din Constituție, în ipoteza particulară în care membrul Guvernului sau fostul membru al acestuia ce a săvârșit infracțiuni în exercițiul acestei funcții are și calitatea de parlamentar, afectează raporturile instituționale dintre Camera Deputaților și Ministerul Public blocând activitatea organelor judiciare (de urmărire penală sau de judecată) în astfel de cauze.”

- în drept, în legătură cu aplicarea art.109 alin.(2) din Constituție și a dispozițiilor Legii nr.115/1999 consideră că „se confruntă **două** interpretări” – „**1. condiția de procedibilitate**” care „este îndeplinită **doar** prin cereri **cumulate** ale tuturor celor trei instituții, prin aplicarea **directă** a art.109 alin.(2) din Constituție (**teza cererilor cumulate**); o variantă particulară a acestei interpretări este cea promovată de către Președintele Camerei Deputaților, în sensul că, pentru membrii Guvernului care au și calitatea de deputați, este necesară, pe lângă cererea formulată de către Președinte, și cererea de urmărire penală adoptată de către Camera Deputaților (deci două instituții din trei, prin

aplicarea art.16 alin.(7) din Legea nr.115/1999)” și „2. **Teza cererilor alternative**, în conformitate cu care **o singură cerere**, formulată de către **oricare** dintre cele trei instituții enumerate în art.109 alin.(2) din Constituție, satisface condiția de procedibilitate instituită.” Cu referire la acest text constituțional, consideră că împotriva tezei **cererilor cumulate** există două contra-argumente: „când legea (Constituția) atribuie unei instituții/autorități un drept/prerogativă și, mai ales, exclusivitatea acestuia, este implicit (pentru că legea e dată ca să producă efecte juridice, iar nu ca să nu producă) că exercitarea acelu drept **produce efecte juridice**”, astfel că „și exercitarea dreptului Președintelui de a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului - drept **necondiționat**, după cum se stipulează *expresis verbis* în Decizia nr.1133/2007 a Curții Constituționale – **trebuie să producă efecte juridice** (în acest caz, efectul juridic este **de a îndeplini** condiția de procedibilitate prevăzută de art.109 alin.(2) din Constituție”, „deci, să fie **suficient, apt** să producă efecte”; argumentul filologic, potrivit căruia „în art.109 alin.(2) din Constituție nu sunt prevăzute „*condiții*”, ci este o simplă enumerare de subiecți, conectorul conjuncțional - **și** - marcând doar sfârșitul acesteia”, iar „conjuncția «**sau**», în anumite construcții, [...] marcând [...] o asociere, o enumerare.”

În legătură cu art.16 alin.(7) din Legea nr.115/1999, arată că Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007, definitivă și general obligatorie, prin care textul a fost declarat neconstituțional, trebuie respectată, iar susținerile întemeiate pe expunerea de motive a Legii nr.115/1999 care „și-au găsit expresia normativă” în acest text de lege, își pierd relevanța și concludența.

Cu privire la susținerile Avocatului Poporului privind „existența unei **imunități guvernamentale**”, evocate în solicitarea Camerei Deputaților, apreciază că „o astfel de instituție nu își află

justificarea în dispozițiile constituționale”, protecția mandatului de membru al Guvernului realizându-se prin „condiționarea dreptului de a cere urmărirea penală pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției.” Practicându-se „o analogie nepermisă, se tinde la identificarea imunității parlamentare cu o garanție constituțională de ordin procedural, căutându-se extinderea condițiilor primei asupra celei de a doua”. Or, „obiectul celor două instituții constituționale fiind diferit, orice identificare a acestora este exclusă.”

Apreciază că nici invocarea precedentelor create prin decizii anterioare ale instanțelor competente nu poate fi reținută, întrucât „nu s-au înregistrat restituiri pe motivul că cererile de urmărire penală nu au fost **cumulate**,” „dimpotrivă, în practica Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, nu a fost aplicată *niciodată* teza cererilor cumulate”.

Articolul 13 alin.(1) din Legea nr.115/1999 invocat, de asemenea, în cererea adresată Curții Constituționale, are în vedere „ipoteza în care o comisie permanentă a uneia dintre cele două Camere parlamentare a efectuat, la solicitarea unuia sau a mai multor membri ai săi, în cadrul competenței sale, cu încuviințarea Plenului Camerei sau Senatului, o anchetă privitoare la activitatea desfășurată de Guvern sau de administrația publică, descoperind fapte susceptibile de a cădea sub incidența legii penale, săvârșite de membrii Guvernului”. Or, în prezenta cauză inițiativa solicitării punerii sub urmărire penală aparține „exclusiv organelor de urmărire penală care au adresat o solicitare în acest sens, conform art.109 alin.(2) din Constituție și art.16 alin.(2) din Legea nr.115/1999, Președintelui României.” Aceste argumente sunt valabile și în legătură cu invocarea art.155 din Regulamentul Camerei Deputaților.

În sfârșit, cu referire la art.20, art.21 alin.(2) și art.35 lit.h) din Legea nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, arată că

primele două dispoziții legale se referă „la imunitatea parlamentară”, care nu poate fi identificată cu garanția de ordin procedural prevăzută de art.109 din Constituție, iar art.35 lit.h) din lege, satisface condiția de procedibilitate și în ipoteza în care există o singură cerere de punere sub urmărire penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției.

După constatarea neconstituționalității art.16 din Legea nr.115/1999 „a devenit și mai evident faptul că art.109 alin.(2) din Constituție *nu permite* Ministerului Public exercitarea unui **drept de preferință**, de a alege **pe care** dintre cele trei instituții enumerate să o sesizeze sau în ce ordine cronologică, **toate trei** având, în mod **simultan**, același drept, care **nu poate fi îngrădit**, și anume de a lua o decizie (de a cere sau, dimpotrivă, de a refuza să ceară urmărirea penală a **unui** membru al Guvernului, indiferent dacă este ministru sau fost ministru, indiferent dacă e parlamentar sau nu).”

În concluzie, consideră că, pentru soluționarea conflictului juridic de natură constituțională, dispozițiile art.109 alin.(2) din Constituție trebuie interpretate în sensul că oricare dintre cele trei autorități prevăzute de text are dreptul de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului, actuali sau foști, pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției lor, conform art.7–11 din Legea nr.115/1999, indiferent dacă au sau nu și calitatea de parlamentari.

Ministrul interimar al justiției, Teodor Viorel Meleşcanu, a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.16270 din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1674 din 20 februarie 2008, prin care solicită „constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională, în sensul art.146 lit.e) din Constituție, între Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte și Parlamentul

României, pe de altă parte”, precum și „constatarea faptului că, în raport cu miniștrii care dețin și calitatea de parlamentar, numai Camera Parlamentului din care aceștia fac parte poate cere urmărirea lor penală.”

În acest sens, arată că cererea formulată de Președintele României de urmărire penală a unor miniștri care dețin și calitatea de parlamentar, precum și refuzul reprezentanților Ministerului Public de a solicita urmărirea penală a acestora Camerei din care ei fac parte, „echivalează cu declanșarea unui **conflict juridic de natură constituțională**”, prin încălcarea prevederilor art.109 alin.(2) din Constituție și nerespectarea Deciziilor Curții Constituționale nr.1133 din 27 noiembrie 2007 și nr.53 din 28 ianuarie 2005. Consideră că, în cauza de față avem de a face „cu o depășire evidentă a competențelor Președintelui României, care și-a arogat competențe care, potrivit Constituției, aparțin Parlamentului”, iar „refuzul Ministerului Public de a solicita cererea de urmărire penală Parlamentului echivalează cu omisiunea de a îndeplini anumite acte cerute în mod imperativ prin textul Constituției.” Astfel, din analiza textului din Constituție menționat, care „constituie garanții constituționale de ordin procedural de natură a ocroti interesul public, și anume protejarea membrilor Guvernului de eventuale șicane ce s-ar repercuta asupra exercitării demnității publice cu care au fost investiți și implicit asupra actului de guvernare”, a prevederilor Legii nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, cu modificările și completările ulterioare, precum și a Deciziei Curții Constituționale nr.1133/2007, rezultă interpretarea potrivit căreia dreptul Camerei Deputaților, Senatului și Președintelui României de a cere urmărirea penală ”nu trebuie supus nici unei condiționări (obligația de a efectua cercetări proprii sau de a încredința unor structuri extrajudiciare verificarea faptelor penale cu care sunt sesizate), **netranșând, însă, în**

favoarea Președintelui dreptul de a cere urmărirea penală a miniștrilor indiferent de calitatea pe care aceștia o mai dețin, în speță, cea de parlamentar.” Constatarea, prin Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007 a neconstituționalității art.16 alin.(11) din Legea nr.115/1999 **„nu echivalează cu dreptul Președintelui de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului care dețin și calitatea de parlamentar, din contră, se partajează competențele celor trei autorități în funcție de calitatea persoanelor față de care pot cere urmărirea penală.”** Așadar, singurele autorități competente să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului care au și calitatea de parlamentar, sunt Senatul și Camera Deputaților, după caz, astfel cum, de altfel, rezultă și din dispozitivul deciziei Curții Constituționale. Folosirea de către legiuitorul constituant a conjuncției „și” în textul art.109 alin.(2) din Constituție exprimă voința acestuia „de a acorda dreptul de a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului, care în același timp este și parlamentar, Camerei din care acesta face parte.” Or, „în speța de față, numai Parlamentul (Senat sau Camera Deputaților, după caz) are competența de a se pronunța în sensul art.109 alin.(2) din Constituție, iar negarea acestui drept al său prin acțiuni *ultra vires* a Președintelui și *contra legem* a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prejudiciază grav competențele constituționale ale Parlamentului.” Consideră că „avem de-a face, deci, cu o acțiune concretă prin care Președintele României își arogă competențe, care, potrivit art.109 alin.(2) din Constituția României, aparțin altei autorități publice – Parlamentul”, iar Ministerul Public, prin omisiunea de a se adresa organului competent „săvârșește o **inacțiune ce echivalează cu refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile sale.**” Necesitatea ca „o asemenea chestiune de drept constituțional trebuie lămurită încă din acest moment” este impusă și de îndeplinirea obligațiilor României față de Uniunea

Europeană în domeniul justiției, prevăzute în Decizia nr.2006/928/CE din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.354 din 14 decembrie 2006.

II. Prin cererea cu nr.62 din 8 februarie 2008, Președintele Senatului a solicitat Curții Constituționale soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte.

Cererea se întemeiază pe prevederile art.146 lit.e) din Constituție și ale art.34 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1163 din 8 februarie 2008 și formează obiectul Dosarului nr.176E/2008.

Cuprinsul cererii este, în fapt și în drept, identic cu cel din Dosarul Curții Constituționale nr.172E/2008, redat anterior.

În conformitate cu dispozițiile art.35 alin.(1) și (2) din Legea nr.47/1992, cererea a fost comunicată părților aflate în conflict, solicitându-le să își exprime, în scris, punctul de vedere asupra conținutului conflictului și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

Președintele României a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.519 din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1614 din 19 februarie 2008, în sensul că „în cauză nu este vorba de existența vreunui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte”. În consecință, solicită Curții

respingerea cererii președintelui Senatului, pentru aceleași argumente formulate și în Dosarul nr.172E/2008, redate la pct.I din prezenta decizie.

Președintele Senatului a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.I/88 din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1639 din 20 februarie 2008, prin care apreciază că „există un conflict juridic de natură constituțională, iar pozițiile Președintelui României, Ministerului Justiției și Ministerului Public sunt neconstituționale.” De asemenea, consideră că „soluționarea acestui conflict constă în restabilirea ordinii constituționale și a legalității și în obligarea autorităților publice vizate să sesizeze cele două Camere ale Parlamentului pentru a se pronunța cu privire la începerea urmăririi penale a senatorilor, respectiv a deputaților învinuiți de săvârșirea unor fapte penale în exercițiul funcției de membru al Guvernului.” În acest sens, arată că la data de 16 ianuarie 2008, Președintele României a transmis Ministerului Justiției cererile de începere a urmăririi penale a unui membru al Guvernului și a șapte foști membri ai Guvernului, între care patru au și calitatea de parlamentari. În conformitate cu art.109 alin.(2) din Constituție, pentru a se pronunța cu privire la senatori, Biroul permanent al Senatului a dispus să se solicite procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție remiterea cererii de începere a urmăririi penale însoțite de dosarele cauzelor. Cu privire la aceasta, prin adresa nr.466/C/2008, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat Președintelui Camerei Deputaților că nu există temei legal pentru a înainta dosarele în cauză. Președintele Senatului consideră că „prin această decizie procurorul general și procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție au anulat, practic, atributul constituțional al Parlamentului de a decide asupra începerii urmăririi penale împotriva foștilor și actualilor membri ai Guvernului care îndeplinesc și funcția de senator sau de deputat.” Susținerea

Ministerului Public că nu mai este necesară sesizarea Parlamentului, întrucât art.16 din Legea nr.115/1999 a fost declarat neconstituțional, și, în consecință, este suficientă decizia Președintelui României este „superficială și vădit nelegală, fiind contrară principiilor constituționale cu privire la separația puterilor în stat și răspunderea ministerială.” Prevederile art.109 alin.(2) din Constituție, care sunt reiterate în art.12 din Legea nr.115/1999, „în intenția de a evidenția rolul său prevalent în configurarea răspunderii penale a membrilor Guvernului sunt explicite „cât privește procedura de aplicare, la nivelul celor două Camere ale Parlamentului, prin art.13-15 din același act normativ.” Prin Decizia nr.1133 din 27 noiembrie 2007, Curtea Constituțională „recunoaște, în concordanță cu dispozițiile art.109 alin.(2) din Constituția României, competența celor două Camere ale Parlamentului, alături de aceea a Președintelui, în materia urmăririi penale.” Acest atribut constituțional al Camerelor Parlamentului se fundamentează și pe alte dispoziții cuprinse în alte acte normative incidente în speță, astfel: art.13 alin.(1) din Legea nr.115/1999; art.149 din Regulamentul Senatului; art.20, 21 alin.(2) și 35 lit.h) din Legea nr.96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor. De asemenea, arată că regimuri similare sau asemănătoare cu privire la răspunderea penală a membrilor Guvernului care au și calitatea de parlamentar se regăsesc și în Austria, Belgia, Danemarca, Grecia, Italia, Olanda, Portugalia și Spania. În sfârșit, consideră că un aspect semnificativ îl constituie cel referitor la raporturile constituționale dintre Parlament și Guvern, cuprins în art.109 din Constituție având titlul marginal „*Răspunderea Guvernului*”, precum și în alin.(1) al acestui articol, care consacră răspunderea politică a Guvernului exclusiv față de Parlament. Întrucât „nu întâmplător legiuitorul constituant a reglementat răspunderea politică a Guvernului și cea penală a membrilor acestuia în același articol”, „eludarea rolului constituțional al Parlamentului în

angajarea răspunderii Guvernului ori a membrilor acestuia este inadmisibilă și încalcă grav ordinea constituțională, limitând în mod nepermis atribuțiile Parlamentului în raport cu Guvernul.” Interpretarea dată „textului constituțional și normei incidente” „contravine principului consacrat de art.150 și urm. din Constituția României, instituind un principiu constituțional inexistent.”

Ministrul interimar al justiției, Teodor Viorel Meleşcanu, a comunicat, în termenul stabilit de Curte, cu adresa nr.16270 din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1674 din 20 februarie 2008, punctul său de vedere, comun ambelor dosare – nr.172E/2008 și nr.176E/2008 -, al cărui cuprins a fost redat la pct.I.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.629/C din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1670 din 20 februarie 2008, al cărui cuprins este identic celui formulat în Dosarul nr.172E/2008, mai puțin referirea la art.155 din Regulamentul Camerei Deputaților. În prezentul dosar sunt, însă, invocate art.149 și art.150 din Regulamentul Senatului.

III. Prin cererea cu nr.4395/1154/2008, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii a solicitat Curții Constituționale soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public, ca autoritate judecătorească, și Parlamentul României – Camera Deputaților.

Cererea se întemeiază pe prevederile art.146 lit.e) din Constituție, ale art.34 și următoarele din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, precum și ale art.24 alin.(3) lit.f) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1295 din 12 februarie 2008 și formează obiectul Dosarului nr.207E/2008.

Prin cererea formulată se solicită Curții Constituționale să pronunțe o decizie prin care să se constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități publice, în măsură să blocheze cursul unor procese penale și să împiedice autoritatea judecătorească să-și îndeplinească atribuțiile constituționale și legale, precum și să dispună măsurile necesare în vederea restabilirii ordinii constituționale între autoritățile publice prevăzute în Titlul III din Constituție. Se apreciază că, pentru a se pronunța, Curtea Constituțională „va trebui să interpreteze prevederile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție asupra cărora poartă conflictul.”

În motivarea sesizării se susțin următoarele:

- în fapt, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ca reprezentant al Ministerului Public în relațiile cu celelalte autorități publice, a solicitat președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul prevederilor art.146 lit.e) din Constituție, ale art.11 pct.A lit.e) din Legea nr.47/1992 și ale art.25 alin.(3) lit.f) din Legea nr.317/2004, să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public și Parlamentul României referitor la declanșarea procedurii de începere a urmăririi penale a miniștrilor și a foștilor miniștri, având și calitatea de parlamentar, în legătură cu care există o cerere de urmărire penală formulată de Președintele României. Astfel, Președintele României a fost sesizat pentru exercitarea dreptului de a dispune începerea urmăririi penale față de: Ioan Codruț Sereș, fost ministru al economiei și comerțului, la data de 24 septembrie 2007; Adrian Năstase, fost prim-ministru al României, la data de 11 septembrie 2007; Miron Mitrea, fost ministru al lucrărilor publice, transporturilor și locuinței, la data de 13 septembrie 2007; Tudor Alexandru Chiuariu, fost ministru al justiției, și Zsolt Nagy, fost ministru al comunicațiilor și

tehnologiei informațiilor, la data de 18 septembrie 2007; Victor Babiuc, fost ministru al apărării, la data de 19 septembrie 2007; Nicolae Paul Anton Păcuraru, ministrul muncii, familiei și egalității de șanse, și Decebal Traian Remeș, fost ministru al agriculturii și dezvoltării rurale, la data de 24 septembrie 2007. Cererile de începere a urmăririi penale, precum și documentația primită de la Președintele României au fost transmise de ministrul justiției, la data de 23 ianuarie 2008, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. La data de 25 ianuarie 2008, președintele Camerei Deputaților a transmis Ministerului Public solicitarea „pentru declanșarea procedurilor de adoptare a cererilor de începere a urmăririi penale, însoțite de dosarele penale ale miniștrilor și foștilor miniștri care au și calitatea de parlamentari. În opinia parchetului cererea „nu are temei legal”, întrucât, prin Decizia Curții Constituționale nr.1133 din 27 noiembrie 2007, prevederile art.16 din Legea nr.115/1999 au fost declarate neconstituționale și, în consecință, nu mai sunt aplicabile, precum și pentru că, în dosarele penale instrumentate de procurori, există cereri ale Președintelui României de declanșare a procedurilor legale pentru urmărirea penală a miniștrilor și foștilor miniștri, „astfel că o dublare a procedurii de către Camera Deputaților contravine prevederilor constituționale.”

Comentând opinia potrivit căreia „nu există temei legal pentru a înainta dosarele de urmărire penală autorității legislative” pentru doi foști miniștri care au și calitatea de parlamentar, președintele Consiliului Superior al Magistraturii consideră, având în vedere și cele statuate prin Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007, că dispozițiile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție **„constituie temei legal pentru autoritățile publice constituționale prevăzute la acest articol de a solicita Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori Direcției Naționale Anticorupție dosarele penale ale miniștrilor și**

foștilor miniștri pentru care se solicită începerea urmăririi penale”. Apreciază că textul constituțional „consfințește un drept necondiționat al acestor autorități publice constituționale de a stabili, fără alte reglementări, modul de exercitare a acestui drept.” În continuare, invocând jurisprudența Curții Constituționale, de exemplu, Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, referitoare la înțelesul noțiunii de conflict juridic de natură constituțională, apreciază că, „în acest cadru”, „faptul că Parlamentul României – Camera Deputaților se consideră competentă să fie sesizată în temeiul art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, pentru declanșarea procedurilor necesare începerii urmăririi penale a foștilor miniștri care au și calitatea de parlamentar, urmat de refuzul Ministerului Public de a da curs solicitării Camerei Deputaților de a i se înainta dosarele penale ale celor doi foști miniștri, sunt de natură să genereze un conflict juridic de natură constituțională care stopează cursul procesului penal, ceea ce echivalează cu o blocare constituțională, astfel încât organele autorității judecătorești nu-și mai pot îndeplini atribuțiile constituționale și legale cu care au fost învestite prin Constituție și prin lege.” Sub aspectul modului de soluționare a acestui conflict, arată că se „impune intervenția Curții Constituționale care trebuie să se pronunțe asupra dreptului celor două Camere ale Parlamentului de a solicita declanșarea procedurii de începere a urmăririi penale împotriva miniștrilor și foștilor miniștri care au calitatea de parlamentari, cu privire la care există și o cerere de urmărire penală formulată de Președintele României, precum și asupra legitimității Ministerului Public de a refuza înaintarea dosarelor penale ale acestora Parlamentului României.” Mai arată că, așa cum a reținut Curtea prin Decizia sa nr.93 din 16 iunie 1999, art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție instituie o măsură de protecție a mandatului exercitat de membrii Guvernului, având caracterul obiectiv al unei garanții

constituționale de ordin procedural, menit să ocrotească interesul public, și anume realizarea actului de guvernare prin exercițiul mandatului, iar măsura de ocrotire subzistă și după încetarea mandatului membrilor Guvernului. Așa fiind, rezultă că acest conflict juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public și Parlamentul României – Camera Deputaților este determinat de două interpretări diferite ale art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, și anume dacă pentru începerea urmăririi penale a miniștrilor și foștilor miniștri care au calitatea de parlamentari este necesară pe lângă cererea formulată de Președintele României și cererea de urmărire penală adoptată de Camera Deputaților. Or, prin Decizia nr.1133/2007, Curtea Constituțională a reținut că toate cele trei autorități prevăzute de acest text din Constituție au același drept, care nu poate fi îngădit, așa încât consideră că nu există temei al „excluderii Camerelor Parlamentului de la dreptul de a cere Ministerului Public începerea urmăririi penale a miniștrilor și foștilor miniștri care au calitatea de parlamentar.” Recunoașterea unui drept de preferință al Ministerului Public de a sesiza una dintre cele trei autorități publice prevăzute de Constituție ar contraveni și art.62 alin.(2) din Legea nr.304/2004, care prevede că procurorii „își desfășoară activitatea sub autoritatea ministrului justiției”, care, ca și Președintele României, face parte din puterea executivă.

În concluzie, „din cele prezentate rezultă fără echivoc existența unui conflict juridic de natură constituțională între Ministerul Public și Parlamentul României cu privire la procedura de urmat în cauzele penale pentru care președintele Camerei Deputaților solicită declanșarea procedurilor de adoptare a cererilor de urmărire penală împotriva miniștrilor și foștilor miniștri care au și calitatea de parlamentar.” Existența acestui conflict blochează activitatea parchetelor

și instanțelor de judecată în cauzele penale în care se solicită declanșarea acestei proceduri.

Se anexează, în copie, adresa nr.466/C/2008 prin care procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la conflictul juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public și Parlamentul României.

În conformitate cu dispozițiile art.35 alin.1 și (2) din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost comunicată părților aflate în conflict, solicitându-le să își exprime, în scris, punctul de vedere asupra conținutului conflictului și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

Președintele Camerei Deputaților a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.51/573 din 14 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1432 din 15 februarie 2008, prin care apreciază „îndreptătită opinia Consiliului Superior al Magistraturii potrivit căreia, în cazul miniștrilor parlamentari, camera din care aceștia fac parte trebuie să se pronunțe”, precum și că „există un conflict juridic de natură constituțională între instituția Ministerului Public și Camera Deputaților, iar acesta a fost generat de refuzul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a da curs cererii legitime și întemeiate constituțional a Camerei Deputaților, de a i se remite dosarele penale ale unor foști și actuali membri ai Guvernului cu privire la care există o cerere de urmărire penală formulată de Președintele României, care au și calitatea de parlamentari.” În acest sens, arată că: potrivit art.109 alin.(2) din Legea fundamentală, Deciziei Curții Constituționale nr.1133/2007 și opiniei Consiliului Superior al Magistraturii, „excluderea Camerelor legislative de la procedura instituită prin art.109 alin.(2) din Constituție, în cazurile în care șeful statului a recurs deja la aceasta, contravine

textului constituțional în cauză”; principiul separației puterilor în stat presupune că acestea să se „supravegheze” reciproc, să se echilibreze una pe alta, asigurând funcționarea constituțională a autorităților publice și evitarea oricărui abuz; nici Senatul, nici Camera Deputaților nu contestă dreptul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a-l sesiza pe Președintele României în cazurile în care structuri specializate ale Ministerului Public au în lucru dosare penale în care sunt cercetați membri ai Guvernului; nu se contestă dreptul Președintelui României de a da curs cererii de punere sub urmărire penală a membrilor sau foștilor membri ai Guvernului care s-ar face vinovați de săvârșirea unor infracțiuni; Camerele legislative pot recurge la aceeași procedură la care a recurs șeful statului, iar dacă acțiunile penale privesc membri ai Parlamentului, este datoria Camerelor de a declanșa investigații regulamentare proprii, „care prezintă și avantajul unei depline transparențe”.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat, în termenul stabilit de Curte, punctul său de vedere cu adresa nr.644/C din 19 februarie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1671 din 20 februarie 2008, al cărui cuprins este identic cu cele din dosarele anterioare.

Potrivit dispozițiilor art.35 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cererile de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională au fost dezbătute la data de 5 martie 2008, cu citarea părților implicate în conflict, în prezența reprezentanților acestora, pe baza raportului prezentat de judecătorul-raportor, a cererilor de sesizare și a celorlalte documente aflate la dosar. Dezbaterile au fost consemnate în încheierea de la acea dată când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 10 martie 2008. Prin Încheierea din 5

martie 2008, Curtea, a dispus conexarea Dosarelor nr.207E/2008 și nr.176E/2008 la Dosarul nr.172E/2008, care a fost primul înregistrat, având în vedere că obiectul acestora privește același conflict juridic de natură constituțională. În consecință, Curtea se va pronunța printr-o singură decizie asupra celor trei cereri.

C U R T E A,

examinând cererile de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională formulate de președintele Camerei Deputaților și de președintele Senatului privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte și Parlamentul României, pe de altă parte, precum și cererea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii privind conflictul juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public și Parlamentul României – Camera Deputaților, punctele de vedere exprimate și documentele depuse de autoritățile publice implicate în conflict, raportul întocmit de judecătorul-raportor, prevederile Constituției și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

1. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit art.146 lit.e) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 34 și 35 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra cererilor de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională existent între Președintele României, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, precum și între Ministerul Public și Parlamentul României – Camera Deputaților, **privind procedura de urmat în cazul cererilor referitoare la urmărirea**

penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor și care, la data cererilor, au și calitatea de deputat sau de senator, prin raportare la art.109 alin.(2) din Constituție.

2. În esență, prin cererile formulate, se solicită Curții Constituționale să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională, între autoritățile publice menționate, declanșat de Președintele României, care a cerut, la solicitarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, urmărirea penală a unor actuali și foști miniștri, care în prezent au și calitatea de parlamentari, precum și de refuzul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a înainta celor două Camere ale Parlamentului dosarele cauzelor ce fundamentează cererile Președintelui României de începere a urmăririi penale pentru persoanele nominalizate. În sprijinul solicitării se invocă prevederile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, potrivit căroră *„Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor”*. Așa fiind, se consideră că refuzul Parchetului întemeiat pe susținerea că sesizarea Parlamentului nu mai este necesară, fiind suficientă solicitarea formulată de Președintele României, întrucât art.16 din Legea nr.115/1999 a fost declarat neconstituțional, este superficial și vădit nelegal, precum și contrar principiilor constituționale cu privire la separația puterilor și răspunderea ministerială. Art.16 alin.(11) din Legea nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, astfel cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2007, a cărei neconstituționalitate a fost constatată prin Decizia Curții Constituționale nr.1133/2007, prevedea că *„Dacă membrul Guvernului pentru care Președintele României a cerut urmărirea penală este deputat sau senator, ministrul justiției sau, după*

caz, primul-ministru, va solicita Camerei competente să declanșeze procedura de adoptare a cererii de începere a urmăririi penale. Dispozițiile art.13-15 se aplică în mod corespunzător”.

Examinând cererile formulate, Curtea reține că, în conformitate cu dispozițiile art.146 lit.e) din Legea fundamentală, aceasta *„soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”.* Așadar, textul constituțional stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea.

3. Sesizată, pentru prima dată, în anul 2005, cu o cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României și Parlament, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, a statuat cele ce urmează: **„Conflictul juridic de natură constituțională între autorități publice presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competențelor sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”**, fără, însă, a considera că nu se mai pot ivi și alte categorii de conflicte juridice de natură constituțională.

Pentru soluționarea cererilor ce formează obiectul Dosarelor nr.172E.2008, nr.176E/2008 și nr.207E/2008, **Curtea Constituțională trebuie să se raporteze la textele din Legea fundamentală incidente și, prin interpretarea dată, să deslușească intenția legiuitorului**

constituant, astfel încât, în final, să ajungă la soluționarea conflictului instituțional. Totodată, ca și în alte cazuri, **Curtea nu are a se pronunța cu privire la unele afirmații cu tentă evident politică,** acestea fiind în afara atribuțiilor Curții Constituționale astfel cum sunt stabilite prin Legea fundamentală.

4. Un prim aspect asupra căruia Curtea urmează să se pronunțe privește natura juridică a autorităților publice care ar putea fi implicate în conflict. Astfel, față de prevederile Titlului III – „*Autoritățile publice*” din Constituție, toate autoritățile menționate în cererile adresate Curții Constituționale fac parte din această categorie, însă, cu privire la implicarea lor în conflictul supus soluționării, Curtea constată următoarele:

a) **nu există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României, pe de o parte, și cele două Camere ale Parlamentului, pe de altă parte,** întrucât prin cererile privind declanșarea urmăririi penale față de foști și actuali membri ai Guvernului, la sesizarea Ministerului Public, Președintele României și-a exercitat atribuția prevăzută de art.109 alin.(2) din Constituție, potrivit căreia „*Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor.*”

b) având în vedere că dispozițiile art.16 alin.(11) din Legea nr.115/1999 privind răspunderea ministerială, potrivit căreia „*Dacă membrul Guvernului pentru care Președintele României a cerut urmărirea penală este deputat sau senator, ministrul justiției sau, după caz, primul-ministru, va solicita Camerei competente să declanșeze procedura de adoptare a cererii de începere a urmăririi penale*”, au fost declarate neconstituționale prin Decizia Curții Constituționale nr.1133 din 27 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I,

nr.851 din 12 decembrie 2007, iar conform art.147 alin.(1) din Constituție prevederile din legile în vigoare constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept pe durata termenului de 45 de zile de la publicarea deciziei în Monitorul Oficial al României, **Curtea nu poate reține implicarea Ministerului Justiției în conflict.** Or, Președintele României a transmis ministrului justiției cererile de începere a urmăririi penale pentru patru membri sau foști membri ai Guvernului, care au și calitatea de parlamentari, la data de 16 ianuarie 2008, pentru a proceda conform art.18 din Legea nr.115/1999.

5. Curtea constată însă existența unui conflict juridic de natură constituțională între Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și cele două Camere ale Parlamentului, pe de altă parte. Conflictul rezultă din modul diferit în care aceste autorități publice interpretează și aplică dispozițiile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, în legătură cu cererile privind urmărirea penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor și care, la data cererilor, au și calitatea de deputat sau de senator.

Din examinarea dispozițiilor art.109 alin.(2) din Legea fundamentală, care prevăd că *„Numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor”*, rezultă că ele constituie **o normă de procedură cu valoare de principiu constituțional.** Această formulă sintetică reflectă rolul pe care îl are fiecare dintre cele trei autorități publice în mecanismul constituțional de formare a Guvernului și al răspunderii membrilor Guvernului. Așa cum rezultă din prevederile art.103 alin.(3) din Constituție, hotărâtor pentru investitura Guvernului este votul de încredere acordat de Parlament - Camera Deputaților și Senat - întregii echipe guvernamentale, pe baza

căruia Președintele României numește Guvernul, potrivit dispozițiilor constituționale ale art.85 alin.(1). În cadrul raportului constituțional ce definește relația dintre Guvern, Parlament și, respectiv, Președintele României, „esențială este relația cu Parlamentul, prin voința căruia se investeste și se dezinvesteste Guvernul”.

Articolul 109 din Constituție al cărui titlu marginal este „*Răspunderea Guvernului*” prevede la alin.(1), răspunderea politică a Guvernului numai în fața Parlamentului, iar la alin.(2), răspunderea penală a membrilor Guvernului pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției lor. Nu întâmplător legiuitorul constituant a reglementat atât răspunderea politică, cât și cea penală, în cadrul aceluiași text, acestea intervenind, pe de o parte, în urma încălcării mandatului de încredere acordat de Parlament, iar, pe de altă parte, pentru încălcarea actului de numire a Guvernului de către Președintele României pe baza acestui mandat. Așa cum s-a arătat, alin.(2) al art.109 din Constituție stabilește că numai Camera Deputaților, Senatul și Președintele României au dreptul să ceară angajarea răspunderii penale a membrilor Guvernului. Din analiza textului, rezultă că expresia „*numai*” semnifică: „nimeni” altcineva decât cele trei autorități publice, nu poate cere **urmărirea penală** și că aceasta **nu poate fi declanșată în lipsa sesizării Camerei Deputaților, Senatului ori a Președintelui României, după caz**. Dacă organele de urmărire penală pot efectua diverse acte premergătoare începerii urmăririi penale, în condițiile legii, ele nu își pot continua activitatea fără a sesiza una dintre cele trei autorități publice pentru a cere urmărirea penală. În asemenea situații, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are obligația sesizării Camerelor Parlamentului sau pe Președintele României, după caz, în legătură cu informațiile și datele pe care le dețin și din care rezultă posibilitatea începerii urmăririi penale împotriva unui membru al Guvernului,

singurele autorități în măsură să decidă asupra acestui act procedural.

Cât privește conjuncția „și”, în textul art.109 alin.(2) ea semnifică sfârșitul unei enumerări, care conferă fiecareia dintre cele trei autorități o competență proprie. Textul constituțional exclude atât competența cumulativă a cererilor celor trei autorități publice, cât și competența alternativă între cele trei autorități. În temeiul textului constituțional enunțat, Președinții celor două Camere ale Parlamentului s-au adresat Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a le fi remise documentele ce privesc pe unii membri și foști membri ai Guvernului, care au și calitatea de parlamentari, pentru a decide prin votul fiecărei Camere asupra urmării penale pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției lor.

6. Așa cum s-a arătat, dispozițiile art.109 alin.(2) din Constituție reprezintă o normă de procedură specială reiterată în art.12 din Legea nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, cu modificările ulterioare, care, în capitolul III, reglementează „*Procedura de urmărire penală și de judecare*”, ce se completează cu regulile de „*Procedură privind punerea sub urmărire penală a membrilor Guvernului*” cuprinse în Regulamentele Camerei Deputaților și Senatului. Textele constituționale și cele legale menționate au în vedere situația în care una dintre cele două Camere ale Parlamentului a cerut, în cadrul controlului parlamentar asupra Guvernului, pe baza raportului întocmit de o comisie permanentă ori de o comisie specială de anchetă constituită în acest scop, urmărirea penală a unui membru al Guvernului, indiferent dacă acesta are sau nu calitatea de deputat sau de senator, atunci când constată existența unor fapte ce pot intra sub incidența legii penale. Or, în cauza de față, **inițiativa punerii sub urmărire penală aparține Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care l-a**

sesizat pe Președintele României pentru a cere urmărirea penală a unor membri ai Guvernului, în baza art.109 alin.(2) din Constituție.

7. Problema care a generat conflictul este rezultatul refuzului Ministerului Public de a trimite celor două Camere ale Parlamentului documentele deținute referitoare la posibila începere a urmăririi penale privind pe unii sau foști membri ai Guvernului care, la această dată, au și calitatea de deputat sau de senator. **Acest conflict a fost determinat și de modul diferit în care autoritățile menționate au interpretat și au aplicat prevederile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție.**

În sensul acestei prevederi constituționale, înaintarea sesizării uneia dintre cele trei autorități pentru a cere urmărirea penală nu se poate face nici aleatoriu și nici preferențial de către Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și aceasta pentru că, în conformitate cu dispozițiile art.71 alin.(2) din Constituție, calitatea de deputat sau de senator este compatibilă cu exercitarea funcției de membru al Guvernului. Așa fiind, cumulul calității de deputat sau de senator cu cea de membru al Guvernului atrage, după sine, în mod firesc, potrivit art.109 alin.(2), competența Camerei Deputaților sau a Senatului pentru a cere urmărirea penală, după caz. De aceea, în raport de cele menționate, în cazul în care Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție urmează să sesizeze una dintre cele trei autorități - Camera Deputaților, Senatul sau Președintele României - pentru a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului, soluția este diferențiată, după cum acesta are sau nu și calitatea de deputat sau de senator, la data solicitării. În consecință, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție trebuie să se adreseze uneia dintre cele trei autorități, după cum urmează:

a) **Camerei Deputaților sau Senatului** - pentru membrii Guvernului sau foștii membri ai Guvernului (primul-ministru, ministru de

stat, ministru, ministru delegat, după caz) care, la data sesizării, au și calitatea de deputat sau de senator;

b) **Președintelui României** – pentru membrii Guvernului sau foștii membri ai Guvernului (primul-ministru, ministru de stat, ministru, ministru delegat) care, la data sesizării, nu au calitatea de deputat sau de senator.

În acest fel, este stabilit, fără echivoc, un reper în funcție de care Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție urmează să sesizeze una dintre cele trei autorități publice competente pentru a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului în funcție sau a foștilor membri ai Guvernului.

De observat că, în caz contrar, s-ar ajunge la situația ca dispozițiile art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție să devină inaplicabile în ceea ce privește dreptul Camerei Deputaților și Senatului de a cere urmărirea penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului care au și calitatea de parlamentari, lăsându-se la latitudinea Ministerului Public să decidă, cu de la sine putere, căreia dintre cele trei autorități să adreseze sesizarea.

Curtea constată, totodată, că prin Decizia nr.93 din 16 iunie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.300 din 28 iunie 1999, a reținut că în privința mandatului de membru al Guvernului, Constituția nu a instituit imunitatea guvernamentală, ci o altă măsură de protecție, și anume condiționarea dreptului de a cere urmărirea lui penală pentru fapte săvârșite în exercițiul funcției. Dispozițiile art.109 alin.(2) din Legea fundamentală instituie o măsură de protecție a mandatului exercitat de membrii Guvernului, având deci caracterul obiectiv al unei garanții constituționale de ordin procedural, menite să ocrotească interesul public, și anume realizarea actului de guvernare prin exercițiul mandatului. Această măsură de ocrotire a interesului public subzistă și

după încetarea mandatului membrilor Guvernului, așa încât este evident că, în privința infracțiunilor comise în exercițiul funcției, punerea sub urmărire penală a membrilor Guvernului trebuie să se realizeze cu respectarea acelorași norme procedurale.

Cât privește imunitatea parlamentară – ca “imunitate de procedură” – aceasta este un mijloc de protecție împotriva unor măsuri abuzive, determinate, uneori, de motive politice. Curtea constată că, în urma revizuirii Constituției, imunitatea parlamentară are un conținut mai restrâns, așa cum se deduce din art.72 alin.(2) din Constituție. Astfel, deputații și senatorii pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală, pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar **nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați decât cu încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor.** În cauza de față, fiind vorba de sesizarea de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a uneia dintre cele trei autorități **pentru a cere urmărirea penală a unor membri ai Guvernului care au și calitatea de parlamentar**, nu sunt aplicabile dispozițiile art.72 alin.(2) din Legea fundamentală ce se referă strict la imunitatea parlamentară.

În ce privește invocarea Deciziei Curții Constituționale nr.1133/2007, ca argument în stabilirea existenței prezentului conflict, Curtea observă că aceasta se referă la neconstituționalitatea art.16 din Legea nr.115/1999 privind responsabilitatea ministerială, în legătură cu care s-a reținut că “prin condițiile pe care le impune”, restrânge, “până la anihilare”, dreptul constituțional al Președintelui României de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor, “exercitarea acestuia fiind dependentă de acțiunea și de decizia celorlalte autorități, prevăzute în textul legii”. În considerentele acelei decizii se menționează că dispozițiile art.109

alin.(2) teza întâi din Constituție “instituie necondiționat dreptul Camerei Deputaților, Senatului și Președintelui României de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor”. Cele statuate prin decizia menționată nu pot fi reținute în această cauză, întrucât nu se pune problema unor condiționări între cele trei autorități. Dimpotrivă, dispozițiile art.109 alin.(2) teza întâi din Legea fundamentală stabilesc **dreptul absolut** al fiecăreia dintre cele trei autorități publice de a cere urmărirea penală, iar exercitarea acestuia de către una dintre ele nu se poate face în detrimentul celorlalte, dreptul uneia nefiind condiționat de dreptul celorlalte.

Având în vedere considerentele expuse în prezenta decizie, dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, precum și prevederile art.11 alin.(1) lit.A.e), ale art.34, 35 și 36 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
D E C I D E :

1. Curtea Constituțională constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție -, pe de o parte, și Parlament - Camera Deputaților și Senat -, pe de altă parte, în legătură cu procedura de urmat în cazul cererilor referitoare la urmărirea penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor și care, la data sesizării, au și calitatea de deputat sau de senator.

2. În aplicarea dispozițiilor art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - va sesiza Camera Deputaților sau Senatul, după caz,

pentru a cere urmărirea penală a membrilor și foștilor membri ai Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor și care, la data sesizării, au și calitatea de deputat sau de senator.

3. În aplicarea dispozițiilor art.109 alin.(2) teza întâi din Constituție, Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - va sesiza Președintele României pentru a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului și a foștilor membri ai Guvernului, care, la data sesizării, nu au și calitatea de deputat sau de senator.

4. Curtea Constituțională constată că nu există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și cele două Camere ale Parlamentului.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, celor două Camere ale Parlamentului, Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii, înainte de publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 5 martie 2008, și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Ninosu, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán, Tudorel Toader și Augustin Zegrean, judecători.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Prof.univ.dr. Ioan Vida

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Gabriela Dragomirescu